

Suomen Kuurosokeat ry
Juhlavuonna 2001 tapahtuu

04.05.	Järjestökoulutus	Rovaniemi
05-06.05.	Kevätkokous	Rovaniemi
15.05-31.08.	Näyttelyt Wanhalla Asemalla	Punkaharju
	1. Kosketeltavan taiteen triennaali (näyttely)	
	2. Kuurosokeiden teosten näyttely	
	3. Kommunikaationäyttely	
17.06-08.07.	Sävellahjakampanja. Aihe kuurosokeiden kommunikaatio	
	Radio Suomi sunnuntaisin klo. 12.03	
	Radio Vega perjantaisin klo. 19.30	
25.06-01.07.	Kulttuurileiri	Punkaharju
30.06.	Kulttuuripäivä	Punkaharju
25-28.07.	Kuntoutumiskeskuksen 20-vuotis juhlaleiri Peurunka	
	(Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskus ja	
	Kuulonäkövammaisten Lasten Vanhemmat ry)	
06-08.09.	Valtakunnallinen apuvälinenäyttely Tampere	
23.11.	Kommunikaatioseminaari	Jyväskylä
24-25.11.	Syyskokous	Jyväskylä
25.11.	30-vuotispääjuhla	Jyväskylä
14.12.	Puurojuhla	Koko Suomi

Lisätietoja: Projektisihteeri Anita Palo
gsm 040 - 837 7896 (vain tekstiviestit)
keskustoimiston tekstip. (09)5495 3526
faksi (09) 5495 3517
sähköposti anita.palo@kuurosokeat.fi

TUNTOSARVI 26.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.
Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Päätoimittaja: Katri Pyykkö **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Heli Huotarinen, Pekka Juusola, Ulla Kungas, Pentti Kähkönen (pj),
Riitta Ruissalo, Raili Karisaari (siht), Katri Pyykkö.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä,
videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Helmikuu 2/2001

Aluesihteerityö

Kommunikaatio ja projektit

Kommunikaatio on kokonaisvaltaista

Sisältö:

Viisi kysymystä	2
Uusittu merkki	3
Juhlavuoden 2001 hallitus	4
Kuurosokeiden eri kommu- nikaatio mahdollisuudet	5
Viittomakielen tulkin työelämä ..	6
Mielipide: Huoli aluesihteerityön tulevaisuudesta	7
Aluesihteerityötä 32 vuotta - Kotikäyntejä ja neuvontaa ei vähennetä	8
Monipuolista kokonaisvaltaista kommunikaatiota	10
Näkökulma kommunikaatioon - Eero Vartion haastattelu	11
Kuvailutulkkaus ja taiteen tulkkaus	13
Kansallisrunoilijamme Runeberg	14
Uusia kasvoja	15
Viimeiset sonettilaiset valmistuivat	17
Lukijankirjeitä	
Juhlava-aloitus	18
Olen tyytyväinen elämään	19

Kansi: Juhlavuonna järjestetään 11. kerran Kosketeltavan taiteen näyttely. Se järjestetään nyt joka kolmas vuosi. Kuvassa 1988 Vuoden veistos-kilpailun ensimmäinen voittaja Ville Virkkilän teos Solmu.

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 14.3. Aineiston on oltava toimituksessa viimeistään 2.3.2001

Viisi kysymystä

1. Kuka on tänä vuonna eduskunnan puhemies?
2. Mikä oli Suomen väkiluku vuoden 2000 lopussa?
3. Missä sijaitsevat Galapagos-saaret?
4. Milloin syttyi Persianlahden sota?
5. Kuka voitti nuorten MM-kisoissa Puolassa hiihdossa kolme kultaa ja yhden hopean?

Vastaukset:

1. Riitta Uosukainen. Hän on ollut eduskunnan puhemiehenä vuodesta 1994 alkaen.
2. Suomen väkiluku oli vuoden 2000 lopussa noin 5,2 miljoonaa.
3. Tynnessä Valtameressä, noin tuhannen kilometrin päässä manta-reesta. Saariryhmä kuuluu Ecuadorille. Saarella elää monia harvinaisia lintu-, eläin- ja kasvilajia joita ei tapaa missään muualla.
4. 17.1.1991 Yhdysvaltojen johtama liittouma aloitti ilmapommitukset Irakissa. Sodan tarkoitus oli ajaa irakilaiset miehitysjoukot pois Kuwaitista.
5. Pirjo Manninen, 19-vuotias rovaniemelläistytty. Hän on tällä hetkellä yksi Suomen lupaavimmista nais-hiihtäjistä. ■

Uusittu merkki

Juhlavuoden kunniaksi Suomen Kuurosokeat ry:n merkki uusittiin. Tuntosarvessa 5/1996 kertoi merkin synnystä NKL:n ja järjestömme entinen toimistosihteeri **Dagi Ahvenainen**. 1970-luvun alkupuolella **Inger Lindgren** sanoi, että merkki tarvittaisiin. Dagi mietti, etsi sopivan viittoman ja suunnitteli merkin. Muistitiedon mukaan silloinen hallitus hyväksyi merkin. Nyt uudistuksen käynnisti 30-vuotisjuhlavuoden suunnittelutoimikunta. Hallitus päätti asiasta kesäkuussa ja hyväksyi uudistetun merkin vuoden 2000 viimeisessä kokouksessaan. Merkin uudisti graafikko **Tapio Haapanen**. Kädet ja niiden alla oleva vinoneliö kuvaavat jäsenistöä ja järjestöä monella tavalla.

Kädet ovat viittomassa tuki, tukea, kannustaa, kannattaa, sosiaali, sosiaalietu kuten ennenkin. Kädet oli piirretty ohuella viivalla. Nyt vahvistettiin käsien hahmoa. Viiva on paljon voimakkaampi. Kädet ovat myös hieman lähempänä toisiaan kuin aikaisemmin. Päällimmäisen käden voi nyt nähdä myös kuurosokean kuunteleva kätenä, alimmaisena jonkun toisen henkilön kätenä sormittamassa a-kirjainta. Näin viitataan myös kommunikointiin kädestä käteen.

Viittovat kädet sijoitettiin vinoneliön päälle. Vinoneliö kuvaa järjestöä, yhteisöä, johon yksittäiset kuurosokeat (kädet) kuuluvat, ja jossa he päättävät asioista. Vinoneliössä on neljä kärkeä. Suomen Kuurosokeat ry on etujärjestö, palvelujärjestö, asiantuntijajärjestö ja yhdessäolojärjestö. Se palvelee koko Suomessa: pohjoisessa, etelässä, idässä ja lännessä. Neljän kärjet kuvaavat myös järjestön ajamia yksittäisiä etuja ja oikeuksia kuten tulkkipalvelut ja tiedonsaanti. Pieni terävyys ei näissä asioissa ole pahasta. Vinoneliö on myös tuohikorin pinnan muoto. Se viittaa perinteisen ammatin kautta oikeuteen tehdä työtä ja harrastaa. Toimintakeskuksen katto-kuvio on helppo sijoittaa vinoneliön päälle.

Uudistettuun merkkiin tottuminen voi viedä aikaa. Osa taas voi ihastua siihen heti. Näin on aina. Nyt pohditaan, mistä aineesta voisi tehdä kolmiulotteisia merkkejä tunnusteltaviksi.

Sisarjärjestöjen merkkien rinnalla Suomen Kuurosokeat ry:n merkki näkyy nyt vahvana. 30-vuotias ei jää muiden varjoon.

Katri Pyykkö, tiedottaja ■

Juhlavuoden 2001 hallitus

Juhlavuoden hallituksen jäsenet ja toiminnanjohtaja. Ylärivissä vasemmalta Eija Halonen, järjestön toiminnanjohtaja Eirik Julin, asiantuntijajäsen Terhi Muhonen, asiantuntijajäsen Sointu Koskinen, Seija Troyano, Ilkka Harju ja laitimmaisena Ulla Kungas. Alarivissä istuu vasemmalta varapuheenjohtaja Aatos Ahonen, puheenjohtaja Seppo Jurvanen ja laitimmaisena oikealla Raimo Korpela. Kuvasta puuttuu asiantuntijajäsen Leena Hassinen.

Hallituksen kuurosokeille jäsenten sähköpostia NKL:n palvelimella ovi-ohjelmassa : Osoite nimen mukaan. Myös internetin kautta: osoitteen muoto on etunimi.sukunimi@nkl.fi.

Puhelinnumerot:

pj. Jurvanen: puh. (05)419 0633,
gsm 0400-553 435

vpj. Ahonen: puh. (016)372 2220,
gsm 040-704 6287 (myös tekstiviestit)

Halonen: 040-758 3204 tekstiviestit

Harju: (09)563 4354,

gsm 0500-800358

Korpela: (09)548 3857

Kungas:tekstip. (03)363 6718
gsm 041-447 9299 tekstiviestit

Troyano: (017)552 4206

Asiantuntijajäsenet:

Hassinen: (013)223 756

Koskinen: (09)551 967

Muhonen: (014)561558 ■

Kommunikaation mahdollisuudet kuurosokeilla

Uusi projekti käynnistyy

Terhi Pikkujämsä

Viestintä-, kommunikaatio- ja vuorovaikutustaidot auttavat jokaista oman elämänhallinnan onnistumisessa. Kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen ovat perustarpeita. Onnistuneen vuorovaikutuksen edellytyksenä on toimiva kommunikaatio. Kuurosokealle se tarkoittaa usein eri kommunikaatiomenetelmien osaamista ja tilanteeseen sopivan menetelmän valintaa. Myös näkevien ja kuulevien on saatava tietoa kuurosokean eri kommunikaatiomahdollisuuksista. Tietämättömyys ja uskalluksen puute voi estää kanssaihmistä ottamasta yhteyttä.

Moni kuurosokea ja kuulonäkövammainen joutuu elämänsä aikana vaihtamaan kommunikaatiotapaa, kun kuulo ja näkö heikkenevät. Henkilö yrittää selviytyä mahdollisimman kauan jäljellä olevilla aistijänteillä, näöllä ja kuulolla, sekä selviytymistä helpottavilla apuvälineillä. Olisi kuitenkin hyvä opetella menetelmiä jo etukäteen. Silloin niillä voi tukea kommunikaatiota tarvittaessa.

Jokaisella on tarve liikkua ja saada tietoa ympäristöstään. Monet käyttävät oppaita. Osa kuurosokeista käyttää erilaisia kehomerkkejä oppaan tai tulkin kanssa. Merkit kertovat ympäristön muutoksista ja antavat tietoa ympäristön tapahtumista.

Kuurosokeiden eri kommunikaatiomahdollisuudet-projekti edistää kuurosokean kommunikaatiota ja hänen mahdollisuuksiaan saada käyttöönsä sopivia kommunikaatiomenetelmiä. Projektin avulla parannetaan kuurosokean ja hänen lähiyhteisönsä vuorovaikutustaitoja. Kuurosokeaa autetaan löytämään kommunikaatiotaitoja, joilla hän voi säilyttää itsenäisyytensä ja ehkäistä omaa syrjäytymistään muista. Projektissa etsitään myös ratkaisuja ongelmiin, joita tämän hetken kommunikaatio-opetuksessa, viittomakielen tulkkikoulutuksessa ja tulkkipalvelun käyttökoulutuksessa on.

Projektia on haettu viideksi vuodeksi. Projekti jakautuu osaprojekteihin:

1. Kuurosokeiden kommunikaatiomenetelmät. (Mm. kehomerkit.)
2. Kommunikaatio-opetuksen ja opetusmateriaalin kehittäminen.
3. Tulkkipalvelun käyttökoulutus: opetuksen suunnittelu, materiaalin kehittäminen ja kuurosokeiden kouluttaminen kouluttajiksi.
4. Viittomakielen tulkin ja viittomakielisen ohjaajan koulutuksen kehittäminen. Yhteistyö oppilaitosten kanssa mm. opiskelijoiden työharjoittelua kehitetään.

Kaikki eri tahoilta saatava tieto hyödynnetään. Siksi tehdään yhteistyötä muiden kanssa. Humakissa käynnistyy viittomakielen tulkin työelämän tutkiminen ja kehittäminen. Kuulonhuoltoliitossa alkaa projekti kuuroutuneiden kommunikaation kehittäminen. Kuurojen Liitto tekee viittomakielen opetusmateriaalia sosiaali- ja terveystieteiden oppilaitoksille.

Projekti käynnistyy kevään aikana. Projektiryhmässä on hallituksen, kuurosokeiden, ammattikorkeakoulujen, yliopiston ja aluesihteerien edustus.

Uskon, että projektin avulla voimme ratkaista kommunikaation eri ongelmia, kehittää käyttökelpoisia menetelmiä ja antaa kuurosokeille mahdollisuuden parempaan ja laadukkaampaan kommunikaatioon, vuorovaikutukseen ja tiedon saantiin. ■

Viittomakielen tulkin työelämä

Humakin ja alan järjestöjen tutkimus- ja kehittämisprojekti

Terhi Pikkujämsä

Tulkkipalvelun saatavuuden ja järjestämisen ongelmat vaikuttavat tulkkipalveluiden käyttäjien elämään. Tassokkaita tulkkipalveluita ei ole saatavilla lain tarkoittamassa laajuudessa. Alan järjestöt miettivät näitä ongelmia Humakin kutsusta. Perustettiin projekti, jonka tavoitteena on:

1. parantaa tulkkipalveluiden saatavuutta ja tulkkauksen laatua.
2. kehittää tulkkien työelämää, jotta tulkit viihtyvät työssään.
3. löytää hyviä ja toimivia käytännön malleja, joiden pohjalta kehitetään tulkkien työelämää.

Projektissa ovat mukana Humak, Kuurojen Liitto, Kuurojen Palvelusäätiö, Kuulonhuoltoliitto, Kuulovammaisten Vanhempien Liitto, Osuuskunta Via, Suomen Kuurosokeat ja Stakes. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö suhtautuu hankkeeseen myönteisesti.

Mikko Karinen valittiin projektin työntekijäksi. Hän on 1.3. alkaen toimivapaalla Joensuun aluesihteerityöstä marraskuun loppuun. ■

MIELIPIIDE:

Huoli aluesihteerityön tulevaisuudesta

Marja-Liisa Ritala

Jäsenkirjeessä 3/2000 johtava aluesihteerit Terhi Pikkujämsä kirjoitti aluesihteerityöstä. Sisältö oli, että jos RAY ei myönnä uuteen aluesihteerin virkaan määrärahaa, aluesihteerien työtä joudutaan karsimaan, jotta voidaan viedä erinäisiä projekteja eteenpäin. RAY ei myöntänyt rahaa uuteen virkaan.

Minusta Terhin kannanotto oli kauhukuva! Siitä ruohonjuuritason työstä, jota aluesihteerimme tekevät ympäri Suomea ei todellakaan ole varaa nipistää. Asiakkaita ei voi arvottaa niin, että joku saa palveluja, joku toinen taas ei. Me olemme kaikki oikeutettuja noihin peruspalveluihin ja apuun, jota voimme aluesihteeriltä saada. Byrokratian viidakko on monelle meistä mahdotonta itse hallita. Siinä joudumme kuitenkin kahlamaan kaikkien käytännön asioitamme kanssa. Meiltä myös usein

puuttuu se tieto-taito, jota tarvitaan, jotta voisimme huolehtia itsenäisesti kaikista asioistamme.

Aluesihteerillämme on paljon kokemuksen ja koulutuksen tuomaa tietoa myös kuntoutuksesta ja kommunikaatiosta. Silloin kun tavoittelemme tasa-arvoa muiden ihmisten kanssa, ja kun luomme sosiaalisia suhteita ympäristöömme, he voivat olla tukenamme.

Aluesihteerien työstä ei todellakaan voi nipistää. Moni meistä jäisi liian yksin. Meistä kenenkään tie ei ole turhan helppo.

Jos jostain on pakko tinkiä, tingittäköön projekteista, jotka vievät aluesihteerien aikaa – ei koskaan siitä perustyöstä, jota aluesihteerimme tekevät. ■

Aluesihteerityötä 32 vuotta

Kotikäyntejä ja neuvontaa ei vähennetä

*Terhi Pikkujämsä,
johtava aluesihteer*

Näkövammaisten Keskusliitto perusti ensimmäisen kuurosokeain työntekijän viran 1969. Aluesihteerityö on muuttunut noista ajoista paljon. Työ siirtyi 1970-luvun lopulla Suomen Kuurosokeat ry:n tehtäväksi. Vuosina 1981 – 1988 aluesihteerien määrä kasvoi kymmeneen Raha-automaattiyhdistyksen tuella. Nykyisistä työntekijöistä neljä tuli järjestön palvelukseen vuoden 1984 alkupuolella.

Kuurosokeiden ja vaikeasti kuulonäkövammaisten asiakkaiden määrä on 1990 -luvulla kaksinkertaistunut, mutta aluesihteerien lukumäärä on pysynyt samana. Vuoden 1988 aluesihteeritoiminnan palvelujen piirissä oli 360 asiakasta, nyt vuonna 2001 heitä on kaikkiaan 730. Asiakkaiden keski-ikä on myös noussut. Vuonna 1988 asiakkaista 32 prosenttia oli yli 65-vuotiaita. Nyt heitä on 61 %. Yli 65-vuotiaiden osuus kasvaa koko ajan. Uudet asiakkaat ovat pääasiassa yli 65-vuotiaita, osa jopa yli 85-vuotiaita.

Aluesihteeripiirit ovat myös erilaisia matkojen, asiakkaiden ikäjakautuman ja kommunikaatiotapojenkin suhteen. Rovaniemen ja Oulun aluesihtee-reillä asiakaskäyntimatkat voivat olla pitkiä. Lapin alueella työntekijä joutuu osalla matkoista yöpymään. Osalla alueista on viittomakielisiä hyvin vähän.

Paikallisen tason edunvalvonta, tiedottaminen ja neuvonta ovat entistä tärkeämpiä, kun yhteiskunnan lainsäädäntöä muutetaan ja palvelujen saanti vaikeutuu. Myös asiakkaiden ikääntyminen muuttaa aluesihteerityön luonnetta. Ikääntyminen tuo mukanaan erilaisia sairauksia, jotka vaikuttavat asiakkaiden mahdollisuuksiin osallistua. Sekä paikallista toimintaa että kotikäyntien määrää pitäisi pystyä lisäämään.

Olen samaa mieltä **Marja-Liisa Ritalan** (edellinen sivu) kanssa, että kaikkien halukkaiden pitäisi saada riittävästi aluesihteeripalveluja. Aluesihteerihän toimii edunvalvojana ja

auttajana arjen asioiden kuntoon hoitamisessa. Asiakasmäärän kasvu ja aluesihteerien määrän pysyminen samana aiheuttaa sen, että kotikäyntejä ei pystytä järjestämään riittävän nopeasti ja riittävän usein.

Aluesihteerit ovat mukana alueensa asiakkaiden asioissa myös yhdistyksen omissa projekteissa tarvittaessa. Näitä ovat esim. tietotekniikka ja työllistymiseen liittyvät projektit. Myös Kuurojen Palvelusäätiön Seniori-projekti ja Kotiväylä sekä Näkövammaisten Keskusliiton Oma-toimisuusprojekti haluavat tehdä aluesihteerien kanssa yhteistyötä. Kaikissa näissä projekteissa asiakkaina on uusia ikääntyneitä kuulonäkövammaisia, joista osa tarvitsee aluesihteeripalveluja.

Aluesihteeritoimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Sairaanhoidopiireistä Kuopio ja Rovaniemi ostaa tietyllä summalla kuntoutusohjausta. Näillä tuloilla voidaan kattaa osa näiden alueiden aluesihteerien kustannuksista. Päijät-Hämeen, Etelä-Pohjanmaan ja Etelä-Savon sairaanhoidopiirit ostavat joidenkin asiakkaitensa kuntoutusohjausta. Mutta aluesihteeritoiminta on lähes täysin riippuvainen RAY:n avustuksesta.

Raha-automaattiyhdistys ei myöntänyt rahaa uuteen aluesihteerin toi-

meen. Olen keskustellut aluesihteerivajauksesta RAY:n kanssa. RAY:ssa on ollut periaate, ettei minäkään järjestön aluesihteerien lukumäärää lisätä. Jo nyt aistivamaisjärjestöillä on kaksinkertainen määrä aluesihtee-reitä muihin järjestöihin verrattuna. RAY:ssa kerrottiin, että he kutsuvat kevään aikana järjestöjen aluesihteerit neuvotteluun, jossa puhutaan toiminnasta.

Nähtäväksi jää, miten RAY linjaa aluesihteerityötä. Näkeekö se aluesihteerityön järjestössämme niin tärkeäksi, että aluesihteerien toimien lisäämiseen saadaan rahaa.

Aluesihteeritoiminnan esimiehenä näen ainoana ratkaisuna aluesihteerien määrän lisäämisen. Silloin olisi enemmän mahdollisuuksia tehdä kotikäyntejä sekä neuvoa ja auttaa kuurosokeita hoitamaan omia asioitaan kunnan ja muun julkisen sektorin kanssa.

Ruohonjuuritason työtä - kotikäyntejä ja neuvontaa - ei karsita eikä vähennetä. Ikävä kyllä, asiakkaiden lukumäärän kasvu aiheuttaa tällä hetkellä monenlaisia työpaineita. Kotikäynneille yksittäisen kuurosokean luona ei ole riittävän paljon ja riittävän usein aikaa. Siitä huolimatta aluesihteerit haluavat tehdä hyvää ja laadukasta työtä. ■

Monipuolista kokonaisvaltaista kommunikaatiota

Carita Halme

Kokonaisvaltaista kommunikaatiota opeteltiin Kuurojen Kansanopiston kurssilla 24. - 25. tammikuuta Valkeassa talossa, Helsingissä. Meitä oli 8 kurssilaista. Osalla oli tulkit mukanaan. Kurssin aiheena oli ympäristöön orientoituminen eli ympäristön ja sen tapahtumien hahmottaminen. Opettaja oli **Riitta Lah-tinen**.

Riitta kertoi meille, missä tilanteis-sa voi olla hyötyä muustakin kom-munikaatiosta kuin vain puheesta, viittomisesta tai induktion kuuntelus-ta. Kuulonäkövammainen voi saa-da ympäristöstään lisää tietoa. Pie-niä viestejä voidaan välittää huomio-ta herättämättä. Näissä menetel-missä on olennaista kehon käyttö. Liikettäkin voi käyttää, jos se on mahdollista. Liikkeen käyttämiseen sopisi vaikkapa jokin teatteriesitys.

Kaikki esimerkit oli mahdollisuus harjoitella käytännössä. Piirsimme toisen henkilön selkään huoneiden pohjapiirroksia. Harjoittelimme myös kuinka voisimme ilmaista tois-

ten henkilöiden liikkumista kuten tu-leeko joku minua kohti ja mistä suunnasta. Seuraavaksi tutustuim-me uuteen keinoon kertoa muiden ihmisten eleistä. Näitä harjoituksia teimme käteen. Käteen piirrettiin kasvot, joihin voidaan piirtää erilai-sia ilmeitä tilanteen mukaan.

Kehomaisemassa tapahtuu

Iltapäivällä **Russ Palmer** esitti vie-lä yhden tavan kuvailla tapahtumia. Ensin sovimme käytettävät merkit. Niillä kuvailtiin maisemaa kädestä olkapäähän. Saimme valita, istum-meko tuoleilla vai makaammeko se-lällämme lattialla. Minä menin roh-keasti lattialle.

Musiikki alkoi soida. Sen aikana harjoituspari käytti mielensä mu-kaan merkkejä "käsivarsimaise-maan". Me kuuntelimme kaksi eri musiikkikappaletta. Näin syntyi kak-si erilaista tarinaa. Musiikin loputtua merkkien vastaanottajan piti kuvail-la, mitä koki.

Kertausta ja taidetta

Toisena päivänä kertasimme edel-lispäivänä opittua. Harjoittelimme taulun tai muun taideteoksen keho-kuvailua. Pohdimme ja keskustelim-me siitä, mihin kohtaan ja millä ta-valla voimme vierasta ihmistä kos-kettaa. Saimme tietää, että ihmises-sä on erilaisia alueita, joita voi kos-kettaa: käsivarsiin voi koskettaa, mutta kaulaan ei.

Kävimme Kuurojen museossa tu-tustumassa menetelmiin käytän-nössä. Testasimme niitä yhdessä tulkin tai oppaan kanssa. Saimme kuulla kuurosokean Frans Leijonin elämäntarinan. Museossa oli esillä muutamia hänen töitään. Suuri puusta tehty tuulimylly oli jo niin hau-ras, että sitä ei voi kosketella. Su-kan parsimissientä ja kynttilänjalkoja saimme tunnustella. Huomasin, että museo oli valaistu hyvin, ja esineet olivat hyvin esillä. Ne oli helppo nähdä.

Kurssilaiset olivat tyytyväisiä. Toi-voimme kaikki samantapaisia kurs-seja jatkossakin. Ulkoilua toivoimme enemmän. Yksi kurssilaisista oli jär-jestömme puheenjohtaja **Seppo Jur-vanen**. Hän otti toiveitamme vastaan.

Lähdimme kotiin hyvillä mielin, muu-tamia kokemuksia ja uusia taitoja rikkaampina. ■

Näkökulma kommunikaatioon

Eero Vartion haastattelu

Katri Pyykkö

Eero Vartio osallistui ensimmäisel-le "Ympäristöön orientoitumisen menetelmiä"-kurssille. Hän kuvailee kokonaisvaltaisen kommunikaation-menetelmää näin: "Se on uusi kom-munikaation menetelmä, jossa käy-tetään hyvin nopeita kosketuksia ja taputuksia keholle. Kun oppi uuden ajattelutavan, merkkien avulla pys-tyy nopeasti välittämään ja saa-maan tiedon tilanteesta – tiedon vaikkapa siitä, miten ihmiset suhtau-tuvat, vaikka merkkejä ei olisi aikai-semmin sovittukaan."

Uusi menetelmä ei kilpaile entisten kanssa. Se täydentää niitä. On hie-noa, että mutkikkaitakin asioita pys-tytään joskus välittämään yhdellä käden heilautuksella eikä pitkällä kielellisellä selityksellä, toteaa Eero.

Oivaltamisen menetelmä

Eero ei ole aikaisemmin käyttänyt suunnitellusti erilaisia kehomerkke-jä. Hän huomauttaa, että jokaisella

Kuva: Eero Vartio pitämässä luentoa Vammaishistoriallisen seuran seminaarissa.

ihmisellä on vastaavia eleitä ja merkkejä, myös näkevillä ja kuulevilla. Esimerkiksi toisen tyrkkäminen kyynärpäällä on varoitus tai kehotus olla hiljaa.

Kurssilla oli kyse oikeastaan vain uuden ajattelutavan oppimisesta, pohtii Eero. Kurssin ansiosta alat tietoisesti miettiä, millaisissa tilanteissa voisit tarvita kehomerkkejä ja alat kehittää niitä eri tilanteisiin läheisesi kanssa.

Eero pitää oivaltamista tässä kommunikaatiotavassa hyvin tärkeänä. Vaikka ei ole mitään yleisesti sovit-
tuja merkkejä, käyttökelpoiset merkit löytyvät nopeasti oivaltamalla. Esimerkiksi kyllä- ja ei-merkit löytyvät luonnollisesti kaikilta niin, että

toinenkin ne ymmärtää. Eero selittää tätä sillä, että merkkiä tekevä ihminen antaa tunnetilansa mennä kättä pitkin ja näin se välittyy merkin vastaanottajalle. "Se on luonnonmukaista peruskommunikointia. Eihän ilmeitäkään suunnitella tai sovita etukäteen, miten sitä suuta väännetään."

Merkit omaan käyttöön

Kurssi oli myönteinen kokemus. "Se oli jännittävä, hauskin ja humoristinen juttu. Oli hauska kokeilla ja löytää yhdessä niitä tilanteita, missä merkkejä voi käyttää. Kehomerkit ovat kuulonäkövammaisten kommunikaatiota rikastuttava asia, mutta toki kuka tahansa voi käyttää niitä. Näkevilläkin on tilanteita, joissa kehomerkkien käyttäminen on kätevää."

Eero uskoo, että muutaman kuukauden kuluttua hänelläkin on käytössään erilaisia merkkejä, jotka sopivat juuri hänelle eri tilanteissa. Hän mainitsee esimerkkinä tilanteen teatterissa. Näyttämön tapahtumista haluaisi viestittää jotain, mutta äänen ei voi sanoa, koska ympärillä olevat eivät pidä siitä.

"Kursseja pitäisi saada lisää sekä kuurosokeille, kuurosokeiden tulkeille ja henkilökunnalle. Innostus ja menetelmän käyttö sitä kautta saataisi levitä kulovalkean tavoin." ■

Kuvailutulkkaus ja taiteen tulkkaus

Eila Särkimäki

Tulkin työhön kuuluu kielen kääntämisen lisäksi puheen selventäminen, opastaminen ja kuvailu, kun asiakkaana on kuurosokea tai vaikeasti kuulonäkövammaisen. Heilä on vammaispalvelulain mukaan subjektiivinen eli henkilökohtainen oikeus tulkkipalveluun.

Kuvailu on yksi tärkeä osa viittoma-kielen tulkin työtä. Kuvailu on tiedon antamista kuvamaailmasta ja ääni-maailmasta. Ympäristön kuvailu on tärkeä osa turvallista liikkumista, kun tulkki opastaa kuurosokeaa. Tavallisimmin tulkki kuvaileekin ympäristöä, mutta myös erilaisten taiteiden tulkkaus voi kuulua työhön.

Tulkkien koulutuksessa ei vielä ole riittävästi kiinnitetty huomiota kuvailutulkkaukseen. Taiteen kuvailu on tavallaan jo yksi taidelaji. Se voisi olla jopa ammatti. Taiteen tulkkauksessa on tärkeää välittää taideteoksesta välittyvä sanoma ja tunnelma sanallisesti tai viittomakielellä niin musiikista kuin maalauksesta. Taide-elämystä täydentää hyvin kehole tulkkaaminen.

Tulkin eläytymiskyky, taiteen tuntemus ja kyky ymmärtää taidetta on tärkeä asia taiteen tulkkauksessa. Herkkyys aistia ja kyky kertoa syvällisistä asioista on etu. Tarvitaan myös sujuva, selkeä puhe että laaja sanavarasto, jotta taiteen tulkkaus olisi elävää.

Kun tulkki kuvailee maalausta, ei mielestäni ole mielekästä esittää pitkää tarinaa kuvasta. Tärkeintä on mainita tärkeimmät yksityiskohdat mahdollisimman elävästi.

Me kuurosokeat haluamme vaihtaa ajatuksia, saada tietoa, nauttia taiteesta ja kaikesta siitä, mitä ympärillämme on!

**Avaa silta maailmaan
ojenna kätesi
ilolähteille Suvituuli
avaimet anna!**

**Anna, anna oivallus
mistä löytyy kynnysp o l k u
aukenee mutkansolmu ...**

Kansallisrunoilijamme Runeberg

Raili Karisaari

Runebergin päivää vietetään 5:ntenä helmikuuta. Se on Runebergin syntymäpäivä. Päivä on vakiintunut liputuspäivä. **Johan Ludvig Runeberg** on Suomen kansallisrunoilija.

Johan Ludvig Runeberg syntyi Pietarsaassa 5.2.1804. Hänen vanhempansa olivat merikapteeni Lorens Ulrik ja Anna Maria. Runeberg kirjoitti ylioppilaaksi Turussa. Hän opiskeli Turun yliopistossa, josta hän valmistui maisteriksi vuonna 1827.

Nuorena maisterina Runeberg muutti Helsinkiin. Siellä hän oli opettajana Helsingin lyseossa sekä toimittajana lehdessä, jonka nimi oli ruotsinkielisessä sanomalehdessä "Helsingfors Morgonblad". Runebergin äidinkieli oli ruotsi.

Helsingistä Runeberg muutti Porvooseen, jossa hän oli koulun rehtorina ja kielten opettajana. Hän sai monia kunnianosoituksia, esimerkiksi Ruotsin akatemian suuren kultamitalin. Runeberg halvaantui olles-

saan metsästysretkellä. Hän sairasti 13 vuotta ja kuoli 6.5.1877.

Runebergin runoja on sävelletty paljon. Yli 900 musiikkikappaleessa on hänen tekstinsä. Runebergin sanoituksia on myös monissa virsissä. Runebergin tunnetuin runo on Maamme-laulu. Se on Suomen kansallislaulu. Runebergin kuuluisin kirjallinen teos on runoelma Vänrikki Stoolin tarinat. Teoksen 35 runoa kertovat Suomen sodasta (1808-09). Maamme-laulu on Vänrikki Stoolin tarinoiden ensimmäinen runo.

Runebergin tortut olivat Johan Ludvig Runebergin vaimon, **Fredrika Runebergin** luomus. Frederika oli Suomen ensimmäinen naiskirjailija. Hän käytti Runebergin torttuihin kuvuneita leipiä korppujauhona. Kaikki syötäväksi kelpaava pyrittiin käyttämään hyödyksi. Nykyään Rune-

bergin tortut ovat hyvin suosittuja. Niitä löytää helmikuun alussa monista kahviloista ja konditorioista. Ne ovat helppoja myös itse valmistaa seuraavan ohjeen mukaan.

Runebergin tortut

- 1 muna
- 1½ dl sokeria
- 1 dl kahvikermaa
- 1 dl kuorineen jauhettua mantelia
- 2 dl korppujauhoja
- 1½ dl sulatettua rasvaa (150 g)
- 1½ dl vehnä jauhoja
- 1 tl leivinjauhetta

kuorrutus:

- 1 dl tomusokeria
- 1 rkl vettä, mehua tms.
- hilloa
- Lisäksi tarvitset paperisia torttuvuokia.

Valmistus

1. Pane uuni kuumenemaan 225 asteeseen.
2. Sulata rasva.
3. Vatkaa munat ja sokeri vaahdoksi.
4. Lisää kahvikerma.
5. Lisää mantelit, korppujauho ja hiukan jäähtynyt rasva.
6. Lisää lopuksi jauhoseos (vehnä jauho + leivinjauho).
7. Jaa taikina vuokiin. Paista 15 minuuttia.
8. Koristele hillosilmällä ja kuorrutuksella. ■

Uusia kasvoja

Katri Pyykkö

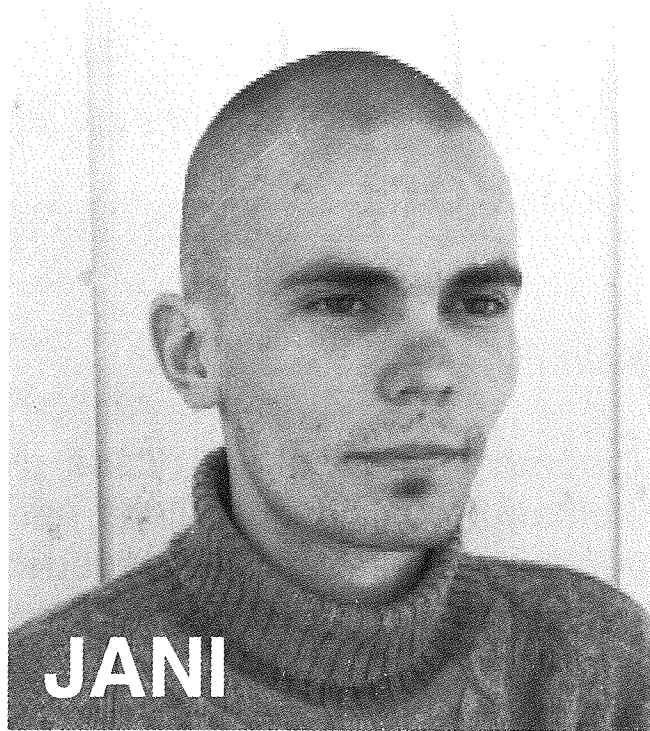
Suomen Kuurosokeat ry:ssä on aloittanut uusia työntekijöitä näin vuoden vaihteessa. Juhlavuoden projektisihteerinä **Anita Palo** on monille tuttu jo vuosien takaa, joten häntä emme nyt esittele.

Uusi projekti, uusi työntekijä

Projekti Aistivammaisten integroituminen tietoyhteiskuntaan alkoi tämän vuoden alussa Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa. Se on osa Kupu-Hervanta nimistä projektia. Projektissa on atk-asiantuntijana **Jani Riihimäki**. Jani aloitti työnsä tammikuun puolivälissä.

Jani kertoo, että projekti vaikuttaa mielenkiintoiselta. Jani uskoo, että hän voi projektissa toteuttaa itseään. Hyvänä puolena hän pitää myös sitä, että voi tuntea tekevänsä jotain hyödyllistä, voi tuntea auttavansa eikä vain keräävänsä rahaa jollekin yritykselle. Tässä projektissa päivät ovat varmasti erilaisia, uskoo Jani.

Toimintakeskuksen projektissa kehitetään kuvapuhelimen käyttöä asi-

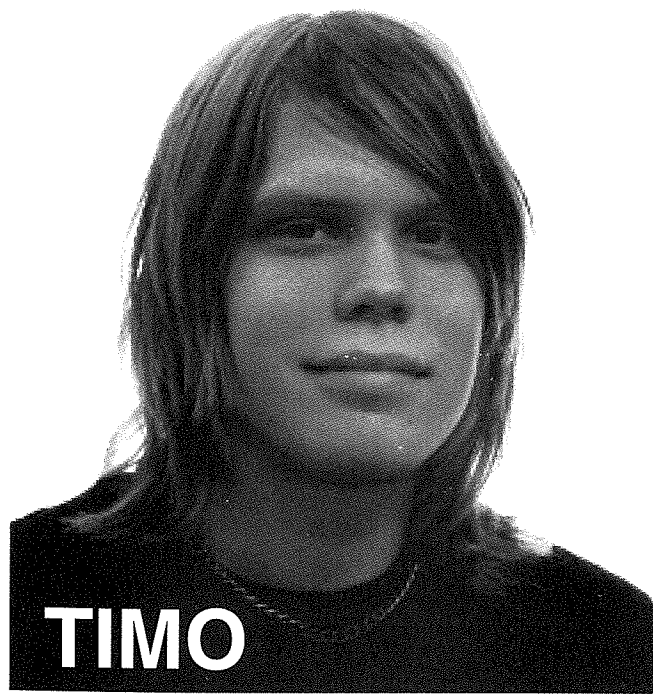
JANI

akkaiden, tulkkipalvelujen ja eri vi-
ranomaisten välillä. Janin tehtävä on
tekninen. Hän suunnittelee, miten
yhteydet muodostetaan. Tärkein
asia on tällä hetkellä se ympäristö,
jossa kuvapuhelin on. Onko se oma
puhelimensa vai onko se liitettynä
tietokoneeseen.

Jani on 23-vuotias atk-asiantuntija.
Hän on työskennellyt Suupohjan tie-
toverkkoprojektissa, jossa kehitettiin
pienien yritysten verkkopalveluja.
Hän on 182 senttiä pitkä. Hiusmal-
liaan Jani kuvaa näin: "Sen verran,
mitä viikossa ehtii kasvaa." Janin va-
paa-aika kuluu musiikin parissa.

"Sivari" joukossamme

Keskustoimistossa aloitti siviilipalve-
luksensa **Timo Varakas** helmikuun

TIMO

alkupuolella. Siviilipalvelus on vaih-
toehto asepalvelukselle eli armeijal-
le. Timon tehtäviin kuuluu kaiken-
laista: kirjastosta huolehtiminen
sekä erilaisia toimistotehtäviä kuten
postitusta. Äänikasetin kuuntelijat
saattavat vielä tutustua Timon ää-
neen.

Timo on 19 -vuotias. Hän on käynyt
lukion. Hän meni siviilipalvelukseen,
koska hän halusi tehdä jotain hyö-
dyllistä yhteiskunnassa. Hakuop-
paan kautta Timo löysi Suomen
Kuurosokeat ry:n. Hän ei tunne jär-
jestöjä kovin hyvin ja siksi häntä kiin-
nosti juuri vammaisjärjestö.

Timolla on vaaleat hiukset, jotka
ulottuvat olkapäille. Hän on reilut 180
senttiä pitkä. Hän harrastaa musiik-
kia, tennistä ja pyöräilyä. ■

Viimeiset sonettilaiset valmistuivat

Viimeiset kuurosokeiden atk-neu-
vojat, sonettilaiset, valmistuivat
26.tammikuuta. Koulutuksessa oli-
vat loppuun asti mukana **Urho Aho-**
nen, Ilkka Harju, aluesihtööri Hil-
ka Kälkäinen, Saini Lepistö ja
Marjo Nurminen.

Ilkka Harju kertoo, että hän kiinnos-
tui sonettikoulutuksesta siksi, että
tietokoneet kiinnostavat häntä am-
mattina. Vuonna 99 Ilkalla oli opis-
kelussa vapaampaa ja se sai Ilkan
hakemaan koulutukseen. Sitten kävi
vielä niin, että hänet hyväksyttiin Ar-
laan opiskelutaitojen koulutukseen.
Sen jälkeen hän pääsi datanomi-
monimuotokoulutukseen Arlaan. Da-

tanomi on henkilö, joka voi olla mik-
rotukihenkilö, ohjelmoija tai vaikka-
pa internet-palvelimen ylläpitäjä.

Ilkka valmistuu vuonna 2002 tai
2003 syksyllä. Hän uskoo, että siitä
on jatkettava vielä eteenpäin, kos-
ka näkevien datanomi koulutus on
jo muuttunut ammattikorkeakoulu-
tutkinnoksi.

Ovi- ja luetusneuvonnan lisäksi Ilkka
neuvoo internet-sähköpostin ja inter-
net-kotisivujen sekä windows-ruudun-
lukuapuvälineiden käyttöä. Näitä ovat
esimerkiksi Jaws ja Supernova. Ilkka
on myös Suomen Kuurosokeat ry:n
www-työryhmän jäsen. ■

*Kuvassa uudet
sonettilaiset
vasemmalta
Marjo Nurmi-
nen, aluesih-
teeri Hilikka Käl-
käinen, Saini
Lepistö ja Ilkka
Harju. Kuvasta
puuttuu Urho
Ahonen.*

Juhlava aloitus!

Tuija Partanen

Kolarin kuurosokeiden kerho koontui 23.1. ensimmäistä kertaa tänä juhluvuonna 2001. Paikka oli tuttu Kolarin seurakuntakoti. Samojen pöytien ääressä oli kerhon aloitus lokakuussa 1984 silloisen alue-sihteerin Maija Haapalaisen aloitteesta. Vuodet kuluvat, kerholaisten määrä 3-4 henkilöä on pysynyt samana. Avustajat ja tukihenkilöt ovat vaihtuneet, mutta sitkeästi olemme kokoontuneet.

Arkea ja juhlaa rinnakkain

Kerholaisina kokoonnuimme tavalliseen tapaan aiemmin. Valmistelimme "avoimia ovia" ja vieraiden tuloa. Kaikki oli valmista, kun ensimmäiset vieraat saapuivat seuraamme.

Seurakuntakodin pitkille pöydille oli koottu pieni näyttely kuurosokeiden töistä. Esillä oli räsymatto, poppana, kankaanpainantatyö, amppeli ja kärpäslätkä. Viime mainittu lienee maailman hienoin ainakin kerhonvetäjän mielestä; kärpäslätkä kun oli koristeltu ja nahkainen.

Suomen Kuurosokeat ry:n julkaisuja ja esitteitä oli nähtävänä. Tiedotimme myös juhluvuoden tapahtumista ja muista toiminnoista. Apuvälineitä oli tuonut esille aluesihteerin Jorma Säynäjäkangas. Hän opasti myös tietokonemaailmaan. Ihmettelimme yhdessä. Paljon olisi vielä opittavaa näissä tärkeissä kommunikaatioasioissa.

Paikallislehtien toimittajien kanssa keskustelimme kommunikaatiosta ja kuurosokeiden mahdollisuuksista ja vaikeuksista. Uudet tekniset laitteet voivat palvella myös kuurosokeita.

Kolarin seurakunnan emäntä valmisti kerholaisille ruuan. Täytekakkua oli tarjolla kerhoomme tutustulle. Jaana-emäntä voitti arvonnassa kevätetikon. Juhani oli onnettarena.

Pienellä paikkakunnalla monimuotoinen yhteistyö on tärkeää. Niin tässä meidän pienessä kerhossammekin. Teemme asioita iloiten yhdes-

sä. Käymme kylässä tutustumassa uusiinkin kohteisiin ja joskus meillä on vieraitakin kerhossa. Lyhyesti sanottuna hämäläisittäin "tehliän yhles". Toivotamme iloista juhluvuotta kaikille! ■

Olen elämään tyytyväinen

Juhani Ylläsjärvi

Aloitin seitsemän vuotta sitten täällä kotona hierojan työn itsenäisenä ammatin harjoittajana. Alussa oli stressiä. Olin silloin vielä arka, koska se oli ensimmäinen kerta. Kun olin vähän aikaa tehnyt työtä, stressi laukesi, aloin tottua. Aloitin aivan tietyistä asiakkaista, niitä oli muutama. Turisteja tuli keväällä, syksyllä ruska-aikana ja kaamosaikana.

Olin aikaisemmin töissä Forssassa puoli vuotta. Työt loppui ja olin puoli vuotta työttömänä. Uusi työpaikka löytyi Joutsasta. Hieroin kolme vuotta, sitten sairastuin ja jouduin lopettamaan. Joutsasta muutin Tampereelle kuurosokeiden palvelutaloon. Hieroin siellä vähän aikaa. Sitten muutin kotiin omille juurille. Täällä oli enemmän asiakkaita.

Täällä Ylläsjärven kylässä käy turisteja keväällä, syksyllä ja keskitalvela kaamosaikana. Niitä hieroin. Lopulta meni kevyesti, ei ollut enää stressi, en välitä enää pienistä.

Harjoittelin viisi vuotta itsenäisenä ammatinharjoittajana. Taito ja tekniikka kehittyi hyväksi ja asiakkaat olivat minuun tyytyväisiä. Sain heiltä hyvän palautteen. Hieroin monta vuotta. Lopetin kaksi vuotta sitten kommunikaatiosyistä. Se riitti minulle, olen tavoitteeni jo saavuttanut.

Minulla on muitakin harrastuksia. Ne ovat antaneet minulle sisältöä elämään. Minulla on hyvä työeläke. On aika miettiä muita tavoitteita. ■

OSALLISTU KURSSEILLE!

Kelan rahoittama **Hoida Kuntoasi** -kurssi on kaksiosainen 23.-28.4. ja 17.-22.9. 2001 Kunnonpaikassa Siilinjärvellä. Ilmoittautumisaika päättyy 23.3.

RAY:n rahoittama kurssi **Selviytymisen keinoja** on 8.-11.5.2001 Pohjois-Savon Opistolla Kuopiossa. Ilmoittautumisaika päättyy 17.4.

Katso tarkemmat tiedot Toimintakalenterista!